

روایتی از یلان ایرانی

۲ تیر ۱۳۹۳ ساعت ۲۲:۵۶

این کتاب در سه بخش پرداخته شده است. در بخش نخست کنش یلان ایرانی از منظر خرد بررسی شده است و با سنجش کنش تک تک پهلوانان ایرانشهر، بخردانه یا نابخردانه بودن کنش آنان نمایانده شده است. در بخش دوم به بررسی کنش پهلوانان انیرانی پرداخته شده و کوشش شده کنش آنان نیز از منظر خردورزی نقد و بررسی شود. در بخش سوم نگارنده کوشیده تا کنش دیوها، حیوانات و پرندگان شاهنامه را بررسی کند و نشان دهد که آیا افزون بر یلان ایرانی و انیرانی، کنش دیوها و حیوانات و پرندگان نیز بر مبنای خرد بوده است یا خیر.

معرفی کتاب

کتاب «شکوه خرد در شاهنامه فردوسی» نوشته محمود رضایی دشت ارژنه از سوی انتشارات علمی - فرهنگی به چاپ رسیده است. نگارنده در این کتاب بر آن است تا در یک پژوهش جامع و ژرف‌نگری در تک تک ابیات شاهنامه، به سنجش تحلیلی پهلوانان شاهنامه در سنجۀ خرد پردازد.

شاهنامه فردوسی گرانسنگ‌ترین سند هویت ایران است و هیچ اثری را نمی‌توان در گسترۀ ایران زمین یافت که توانسته باشد در حد و قامت این نامه نامور، ایرانیان را با هویت و تمدن و فرهنگ پر بار پیشین خود آشنا کرده باشد. فردوسی این دانشی مرد بخرد با تمام وجود کوشید در برابر توفان سهمناک یورش تازیان، کمر خم نکند و با سرایش شاهنامه، هم زبان شیرین فارسی را از دستبرد زمانه در امان نگه دارد و هم تمدن و فرهنگ و هویت ایرانی را در رگ به رگ اثرش بدمد.

این کتاب در سه بخش پرداخته شده است. در بخش نخست کنش یلان ایرانی از منظر خرد بررسی شده است و با سنجش کنش تک تک پهلوانان ایرانشهر، بخردانه یا نابخردانه بودن کنش آنان نمایانده شده است. در بخش دوم به بررسی کنش پهلوانان انیرانی پرداخته شده و کوشش شده کنش آنان نیز از منظر خردورزی نقد و بررسی شود. در بخش سوم نگارنده کوشیده تا کنش دیوها،

حیوانات و پرندگان شاهنامه را بررسی کند و نشان دهد که آیا افزون بر یلان ایرانی و انیرانی، کنش دیوها و حیوانات و پرندگان نیز بر مبنای خرد بوده است یا خیر.

به عبارتی دیگر در بخش نخست نگارنده کوشیده با بررسی کنش یلان ایرانی از آغاز تا پایان شاهنامه نشان دهد که ایرانیان تا چه حد بخردانه وارد میدان شده‌اند و در چه مواردی نابخردانه به آوردگاه تاخته‌اند.

در فصل دوم (انیرانیان) به سنجش کنش پهلوانان انیرانی پرداخته شده است و نگارنده کوشیده تا نشان دهد که آیا کنش یلان انیرانی یکسره نابخردانه است یا آنها نیز گاه بخردانه به آوردگاه روی آورده‌اند.

در پیش درآمد فصل سوم (دیوها، حیوانات و پرندگان) آمده است: شاهنامه تنها کتابی است که در گستره ادب پارسی، با ستایش خرد آغاز گردیده و سراینده آن هم کنیه حکیم داشته و هم بنا بر دیدگاه برخی از شاهنامه‌پژوهان بر مذهب خردورزانه معتزله بوده است. همین عوامل سبب شده که خرد نه آویزه‌ای بر قامت شاهنامه، بلکه جان‌مایه این اثر سپند باشد. از این رو شگفت است که در این نامه سپند و ورجاوند، افزون بر یلان ایرانی و انیرانی، حتی دیوها، حیوانات و پرندگان نیز بخردانه وارد میدان می‌شوند و چونان پهلوانان، بر اساس منطق و استدلال خویش کاری خود را ایفا می‌کنند. به این ترتیب می‌توان ادعا کرد که یکی از بنیادی‌ترین محورهای شاهنامه، خردورزی است؛ محوری که نه تنها کنش ایرانیان و انیرانیان، بلکه حتی کنش دیوها، حیوانات و پرندگان نیز بر مدار آن می‌چرخد.

منبع:

محمود، رضایی، «شکوه خرد در شاهنامه فردوسی»، تهران: انتشارات علمی - فرهنگی، ۴۴۲ صفحه، بیست و سه هزار و پانصد تومان، ۱۳۹۲

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۰۰۸۴/ایرانی-چیلان-روایتی/>